

20 år med KK-stiftelsen

1994

KK-stiftelsen bildas bara några månader före riksdagsvalet 1994 med 3,6 miljarder i startkapital, som 'blivit över' från de avvecklade löntagarfonderna. KK-stiftelsen fick en friare roll än andra forskningsfinansiärer: stiftelsen skulle initiera tvärvetenskap, utmana gamla strukturer, satsa på de nya lärosätena i samverkan med näringslivet, samt främja en spridd användning av informationsteknologi.

1994–1997

Stiftelsen arbetade tidigt med uppdraget från regeringen att sprida IT-användningen inom skolan i Sverige. Omfattande stöd gick ut till kommunerna men även till forskning om IT och lärande, till utveckling av IT-baserat stöd inom hälso- och sjukvården, samt kunskapsuppbyggnad kring unga nätkulturer.

1995/1996

Den första utlysningen om forskarskolor resulterar i fem beviljade forskarskolor trots brist på examinationsrätt. Idag pågår 9 Företagsforskskolor runt om i landet, som innebär ett rejält kompetenslyft för en hel eller del av en bransch. Nya examinationsrätter har varit avgörande.

1996

Den nya programformen Forskningsprofiler introduceras. Den ger lärosätena möjlighet att tillsammans med näringslivet utveckla och befästa en internationellt konkurrenskraftig forskningsprofil inom ett väl avgränsat område. Projektiden är cirka sex år, näringslivet står för minst hälften av insatsen. Fram till idag har 24 forskningsprofiler initierats, med en total omsättning på cirka 1,8 miljarder kronor, varav KK-stiftelsen bidragit med hälften.

1997

Med start detta år satsar stiftelsen 540 miljoner kronor fram till 2001 på industri-forskningsinstitutens långsiktiga kompetensutveckling.

1998

Det skogsindustriella programmet påbörjas och KK-stiftelsen satsar 150 miljoner kronor, för att höja kompetensnivån i näringslivet genom att stödja samverkan mellan institut, högskola och näringsliv. Skogsindustrin, tidsningsutgivarna, grafisk industri, trämekanisk näring och staten går in med ytterligare cirka 350 miljoner kronor. Forskningen om träfiberteknik vid Mithögskolan (nuvarande Mittuniversitetet) – som ingår i FSCN – utvärderas sex år senare av internationella bedömare och bedöms vara i världsklass.

Kompetensutveckling av medarbetare är en het fråga. Expertkompetensprogrammet startar, med målet att bidra till kompetensutveckling och tillväxt främst bland små och medelstora företag. Fram till idag har KK-stiftelsen investerat drygt 500 miljoner kronor i programmen, som omfattar bland annat inbyggda system, mikro- och nanosystemteknik, utveckling av produktionskapacitet och produktivitet, industriell produktframtagning, samt kompetensutveckling inom livsmedelsbranschen. Sammantaget uppgår antalet deltagare till drygt 12.000 personer.

2000

Programmet Upplevelseindustrin drar igång, och blir stiftelsens omtalade satsning på kreativa industrier. Här frångick stiftelsen principen att välja satsningar där kunskapen finns i akademien.

IT stimuleras genom att stora forskningsmedel går till LearnIT, ett FoU-program inom lärande och informations- och kommunikationsteknik vid Göteborgs universitet, som pågår till och med 2007. Drygt 100 miljoner tilldelas programmet. Ulf P Lundgren är projektledare.

2003

Företagsforskskolor vid högskolorna startar.

Brainpower initieras efter tre års förberedelser, en storslagen satsning på forskning om demenssjukdomar som stiftelsen och fyra andra finansierar deltar i gemensamt. Satsningen får internationella lovord och bildar modell för liknande forskningssatsningar i Tyskland och Frankrike. Karolinska institutet (KI) är mottagare av satsningen.

2005

LIKA-projektet för IT i utbildning startar vid KTH, och syftar till att lärarstudenterna ska få rätt digital kompetens för sitt arbete.

2007

Stiftelsen engagerar sig i unga nätkulturer.

KK-stiftelsen överlämnar sin ägarandel i industriforskningsinstitutet (Ireco, numera RISE) till staten. Detta för att instituten behöver en tydlig ägare som kan skjuta till rejält med utvecklingspengar, och också se till att verksamheten drivs utifrån både kort- och långsiktiga strategier. KK-stiftelsen har under åren stöttat omstruktureringen av instituten.

Programmet Institute Excellence Centers (IEC) startar i samarbete mellan stiftelsen, Vinnova och Stiftelsen för Strategisk Forskning. Sju institutsbaserade centra finansieras fram till år 2012, med målet att forskningsinstitut i samarbete med akademi och näringsliv ska kraftsamla till internationellt ledande miljöer för forsknings-, utvecklings- och innovativsverksamhet inom områden av stor betydelse för Sveriges framtida konkurrenskraft och tillväxt. En utvärdering 7 år senare visar att denna typ av centrumbildningar varit en framgångsrik modell.

2008

Stiftelsen inleder satsningen Samhällsentreprenörer och avsätter 120 miljoner kronor. Bakgrunden är att sociala och miljömässiga problem kräver gränsoverskridande samarbeten och idéer från entreprenörer. Programmet innehåller bland annat forskningsprojekt, piloter för kompetensutveckling, en politisk tankesmedja och internationella nätverk.

KK-stiftelsen presenterar för första gången KK-miljöprogrammet. Det ger lärosätessledningarna möjligheter att driva genomgripande utvecklings- och förändringsarbete och att utveckla ledande kunskapsmiljöer och bedriva strategisk samverkan med näringslivet.

2009–2010

KK-stiftelsen fokuserar programsatsningarna för att lärosätena mer effektivt ska kunna bygga internationellt konkurrenskraftiga kunskapsmiljöer, arbeta långsiktigt kring strategisk profilering och öka samarbetet mellan akademi, näringsliv och institut. Stiftelsen inleder systematiska dialoger med lärosätessledningarna. En treårig utlysningssplan presenteras och utlysningarna samlas till två tillfällen per år. Samtidigt drar stiftelsen kraftigt ned på kanslikostnaderna, halverar antalet anställda, skärper resultatuppföljningen, och påtagligt ökar forskningsbidragen till Sveriges nya universitet och högskolor.

2009

Rätt och tillräckligt många rekryteringar på lärosätena bidrar i högsta grad till den akademiska miljöns utveckling, förnyelse och dynamik, för att inte tala om dess betydelse för samverkan. Därför vidareutvecklar stiftelsen programmen för strategisk kunskapsförstärkning och strategisk rekrytering, och avsätter mer medel för dessa utlysningar.

2011

Högskolan i Skövde, Högskolan i Halmstad samt Mittuniversitetet utses till KK-miljöer. Hittills har drygt 300 miljoner kronor utbetalats i KK-miljöprogrammet.

KK-stiftelsen utvärderar samtliga HÖG-projekt som avslutats 2007. Undersökningen visar tydligt att dessa 25 samproducerade forskningsprojekt bland annat lett till nya produkter och applikationer, processförbättringar och ny kunskap. Flera av resultaten är unika, och i stort sett samtliga företag säger att deras höga förväntningar på projekten infriades.

2012

Stiftelsen kraftsamlar och beslutar om att från nu dela ut projektstöd på närmare 400 miljoner kronor per år. För 2014 överträffas detta med råge, då besluten uppgår till 540 miljoner.

2013

KK-stiftelsen beviljar drygt 30 miljoner vardera till de två första Sidus-projekten. Året därefter beviljas ytterligare fyra distribuerade forskningsmiljöer inom IT-området 120 miljoner kronor, med uppgiften att i högsta grad bidra till den akademiska utvecklingen och fokusera på avgörande frågor för svensk industri. Stiftelsen har därmed på drygt ett år satsat över 180 miljoner på IT-forskning, och blivit en av de i särklass största finansierarna. Genom åren har stiftelsen delat ut närmare 2 miljarder till IT-relaterade projekt.

2014

Stiftelsen beviljar 20 miljoner kronor till en företagsforskskola inom uppdragsarkeologi på Linnéuniversitetet, och de medverkande företagen tillför 21 miljoner. Därmed etableras humanioraforskning som värdefull för näringslivet.

Fyra distribuerade forskningsmiljöer inom IT-området beviljas 120 miljoner kronor, med uppgiften att i högsta grad bidra till den akademiska utvecklingen och fokusera på avgörande frågor för svensk industri. På drygt ett år har stiftelsen satsat över 180 miljoner kronor på IT-forskning, och gör oss till en av de i särklass största finansierarna. Genom åren har stiftelsen delat ut närmare 2 miljarder kronor till IT-relaterade projekt.

En effektmätning genomförd av Damvad konstaterar att forskningen finansierad av KK-stiftelsen påvisar en tydlig specialisering, att samtliga profilprojekt publicerar i tidskrifter med hög impact och håller en vetenskaplig kvalitet som är över genomsnittet i Sverige, och att stiftelsens profilsatsningar tydligt genererar starka och ledande forskningsmiljöer. Analysen visar också att företagen har uppnått en varaktig produktivitetstillväxt, vilken i mätningen är som störst under det sjätte året efter projektstart. Produktivitetstillväxten är då nästan 60% högre för deltagande företag jämfört med kontrollgruppens produktivitetstillväxt.

Fram till den sista december har KK-stiftelsen genom åren betalat ut 8,7 miljarder kronor, samtidigt som marknadsvärdet på kapitalet fortfarande uppgår till 8,4 miljarder. Allt detta med ett startkapital som för 20 år sedan var 3,6 miljarder.

1994

1995

1996

1997

1998

1999

2000

2001

2002

2003

2004

2005

2006

2007

2008

2009

2010

2011

2012

2013

2014

BESLUT OM STÖD, NETTO EFTER ÅTERFÖRINGAR

1 055 mnkr (1994–1996)

1 308 mnkr

560 mnkr

1 024 mnkr

230 mnkr

369 mnkr

234 mnkr

152 mnkr

374 mnkr

312 mnkr

173 mnkr

156 mnkr

239 mnkr

136 mnkr

289 mnkr

279 mnkr

355 mnkr

335 mnkr

529 mnkr